

MUSEU DEL JOGUET DE CATALUNYA / FIGUERES

Exposició

ELS VINT PRIMERS ANYS DE SALVADOR DALÍ

Crònica de records íntims

De l'1 d'abril al 30 de setembre de 2004

Salvador Dalí (1910)

Museu del Joguet de Catalunya / Figueres

C. Sant Pere, 1 17600 Figueres

Telèfon: 972 504 585 / www.mjc-figueres.net / info@mjc-figueres.net

Crònica amb imatges

ELS VINT PRIMERS ANYS DE SALVADOR DALÍ

Amb la voluntat de reconstruir l'àlbum d'imatges de la família Dalí-Domènech, durant el període corresponent als vint primers anys de Salvador Dalí, des del Museu del Joguet de Catalunya a Figueres hem consultat tretze arxius, alguns des quals directament relacionats amb la família, com són el d'Eulàlia Bas Dalí, el d'Emília Pomés (era l'arxiu d'Anna Maria Dalí, germana del pintor), el de Felip Domènech i el de Joan Lleonart Bonet Domènech.

La història d'aquesta crònica amb imatges es pot veure a la Sala Oberta d'exposicions temporals, ordenada i documentada en deu capítols: els pares, el germà, la germana, en Salvador, la família, els estudis, les primeres exposicions, les primeres col·laboracions editorials, i una evocació de Figueres i de Cadaqués, per recordar la ciutat i el paisatge mariner d'aquells anys.

En aquells moments, tant a Figueres com a Cadaqués, el Salvador Dalí conegut era un personatge de caràcter fort i extravagant. Era el notari de Figueres. El nostre artista, en els seus primers anys, només era en Salvador, el fill del notari. Per això, en molts peus de foto de l'exposició trobareu, d'una manera afectuosa, el seu nom tot sol: Salvador.

Per a aquesta mostra, Don Osito Marquina, acompanyat de les cartes on Federico García Lorca fa elogis d'aquest ós, ha baixat a la Sala Oberta d'exposicions temporals, i s'hi troba com a casa seva de fa noranta anys.

S'han localitzat dos retrats en moviment realitzats a Figueres, fins ara desconeguts, un d'Anna Maria i l'altre de Salvador, de l'any 1914, tots dos fent ganyotes. Amb ells s'ha realitzat un DVD on els podem veure en moviment. La realització ha anat a càrrec de Vicenç Asensio amb la música de Pascal Comelade.

Ara, s'està treballant amb el catàleg, que serà una mena d'arxivador farcit de documents facsímils. Es tractarà d'un catàleg obert amb la intenció que tothom el pugui completar guardant-hi altres documents, entrades dels museus, autògrafs i qualsevol element relacionat amb Salvador Dalí.

Capítols de l'exposició

ELS VINT PRIMERS ANYS DE SALVADOR DALÍ

CRÒNICA DE RECORDS ÍNTIMS

No hem trobat indicis de que la família Dalí-Domènech hagués realitzat un àlbum de fotografies. Però el nombre important de fotografies trobades ens indiquen de manera clara que la família del pintor Salvador Dalí Domènech era de les famílies d'aquells moments a les que els hi agradava retratar-se molt sovint, tant en seriosos retrats a casa de fotògrafs professionals de Figueres, com en Carreras o en Bosch, o de Barcelona a la Fotografia Hispania. També existeixen, fet poc habitual en aquells moments, fotografies fetes per amics. Fins fa pocs anys, al jardí de l'antiga casa de la família dels Pitxot a Figueres, al carrer Muralla, hi havia una habitació/traster plena de piles de capses de plaques de vidre impressionades per algú d'aquella família. En Salvador i la seva germana Anna Maria, quan tenien pocs anys, van ser retratats diverses vegades a aquest jardí. Un altre amic fotògraf va ser Joan Xirau, company de l'Institut Ramon Muntaner de Salvador, que junt amb altres alumnes crearen l'any 1919 la interessant revista *Studium*, va realitzar excel·lents fotografies d'Anna Maria i de Salvador al primer estudi que aquest va tenir al terrat de la casa de la plaça de la Palmera.

1. ELS PARES

Salvador Dalí Cusí (Cadaqués 1872–Figueres 1950)

Felipa Domènech Ferrès (Barcelona 1874–Figueres 1921)

Entre diversos documents fotogràfics, trobem fotografies de l'any 1900, on es poden veure Salvador i Felipa quan festejaven o en el dia del seu casament (imatge reproduïda).

2. EL GERMÀ

Salvador Dalí Domènech (Figueres 1901–1903)

Existeixen mostres fotogràfiques del germà de Dalí, mort poc després de néixer. L'artista, que rebé el mateix nom que el seu germà difunt, visqué marcat per aquest fet tota la vida.

3. LA GERMANA

Anna Maria Dalí Domènech (Figueres 1908–Cadaqués 1990)

Quatre anys menor que Salvador, trobem moltes fotografies d'ella amb Salvador i amb la resta de la família. Cal destacar-ne una fotografia de 1926 en la qual també apareixen Salvador i Don Osito Marquina, peça que ella va cedir al Museu.

Anna Maria Dalí a Cadaqués (1918)

4. SALVADOR DALÍ DOMÈNECH (Figueres 1904–1989)

Existeixen fotografies de l'artista que mostren Salvador en diferents èpoques de la seva infantesa i joventut, ja sigui en l'àmbit familiar, escolar, etc. També trobem el recordatori de naixement de Dalí (1904).

Salvador Dalí i la seva cosina Montserrat Dalí (1905)

Salvador Dalí amb una disfressa (1906)

Salvador Dalí d'acampada al Cap de Creus (1921)

5. SALVADOR EN FAMÍLIA

Tant a Figueres com a Cadaqués, trobem fotografies de Salvador amb el seu oncle Anselm, amb la seva cosina Montserrat, amb les famílies Dalí-Domènech i Dalí-Pasqual, amb la tieta Caterina, amb dues mainaderes, amb l'àvia Anna, etc.

Família Dalí a Cadaqués. D'esquerra a dreta: una mainadera, els pares, Salvador, la tieta Caterina, Anna Maria i l'àvia Anna. A la barca, en Beti (1910).

6. ELS ESTUDIS

Escoles a les quals va assistir Salvador Dalí

Existeixen fotografies de Salvador amb els seus companys del parvulari municipal, dels Maristes i del Col·legi Hispanofrancès, de l'institut de Figueres, de l'Acadèmia de San Fernando de Madrid, etc. També és possible veure l'artista amb el seu mestre Esteve Traiter a la "Festa dels Aucells", o una fotografia de Juan Núñez, mestre de Salvador a l'institut i l'escola d'art. Tampoc podem oblidar les notes de Salvador a l'institut de Figueres, o el carnet d'estudiant de Salvador a l'Acadèmia de San Fernando de Madrid.

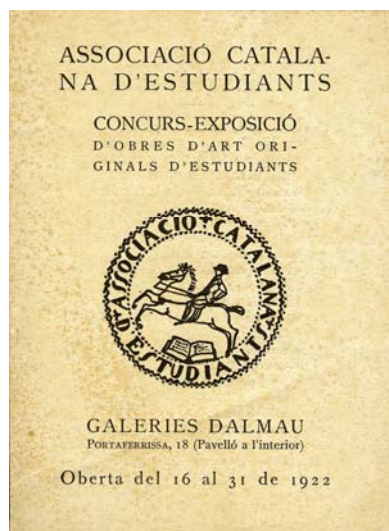

Institut de Figueres (1916)

7. LES PRIMERES EXPOSICIONS

Catàlegs, conferències...

Troblem catàlegs d'exposicions realitzades els anys 1925, 1926 i 1927, i d'una exposició de l'Associació Catalana d'Estudiants, que tingueren lloc a les Galeries Dalmau de Barcelona. També hi ha catàlegs de les exposicions d'artistes empordanesos i Provincial de Belles Arts al Casino Menestral Figuerenc, i una invitació a la conferència que Dalí realitzà en aquest mateix lloc l'any 1928.

Associació Catalana d'Estudiants / Galeries Dalmau, Barcelona (1922)

8. PRIMERES COL·LABORACIONS EDITORIALS

Cartells, portades de llibres, revistes

Cal destacar un acudit de l'artista aparegut al *Calendari d'en Patufet* el 1919, exemplars de la revista *Studium* (edició que l'artista realitzava amb altres companys de l'institut), programes i cartells de les Fires i Festes de la Santa Creu, cobertes per a llibres com *Les bruixes de Llers* o *L'oncle Vicents*, un estudi per a la portada de la revista *Empordà Federal*, etc.

Revista *Studium* (1919)

9. EVOCACIÓ DE FIGUERES

Recordant la ciutat d'aquells moments

És interessant observar la gran vitalitat innovadora i cultural de la ciutat de Figueres durant la infantesa i joventut de Salvador Dalí. Trobem fotografies de l'època de les cases on va viure l'artista, i del carrer de Monturiol, del carrer Ample, de la plaça de la Palmera, de la Rambla, de l'Escorxador Municipal, de l'església i l'institut de Figueres, de l'església de Nostra Senyora de Lourdes, etc. També hi ha mostres de les activitats que es duïen a terme a la ciutat, com la representació de l'òpera *Edip-Rei*, l'aviador Tixier amb el seu aeroplà o un partit de futbol al camp d'esports.

Plaça de la Palmera. Segona casa on va viure Salvador Dalí (1913).

10. EVOCACIÓ DE CADAQUÉS

Recordant el paisatge mariner d'aquells anys

Podem veure fotografies del poble de Cadaqués d'aquella època, tant de caràcter general com relacionades amb la família Dalí: de la badia de Cadaqués, de la platja d'Es Llané, del port, de la roca de Sa Morera, del passeig de la platja gran, de Portlligat, de la zona de Cap de Creus, etc.

Cadaqués. Platja d'Es Llané (1915)

DON OSITO MARQUINA

Don Osito Marquina conserva, en su blando cuerpecito, las huellas de **Anna Maria Dalí** y de dos artistas universales del siglo XX, **Federico García Lorca** y **Salvador Dalí**.

La feliz circunstancia de traspasar la frontera de su tiempo, y sobrevivir a la infancia de sus dueños, permite que hoy podamos admirarlo en el **Museo del Juguete de Cataluña** en Figueres.

Antonina Rodrigo
Estiu de 1987

Pel que fa a aquest ós, a part de la fotografia abans esmentada en la qual apareixen Salvador i Anna Maria, cal destacar l'existència d'un dibuix a ploma de la casa dels Dalí a Es Llané (Cadaqués) realitzat per l'autor. En aquesta obra, s'hi pot observar Don Osito Marquina a la finestra de dalt a la dreta¹.

A més a més, s'hi poden veure dues cartes manuscrites que va enviar-li el poeta i dramaturg Federico García Lorca, i on feia elogis a l'ós.

¹ A la pàgina següent es pot veure la fotografia de Salvador, Anna Maria i Don Osito Marquina (1926). També hi apareix la imatge del dibuix a ploma realitzat per Dalí l'any 1918 i on apareix el joguet.

Obres originals de l'artista i retrats en moviment

En l'exposició es poden admirar tres obres originals de l'artista empordanès, que es corresponen amb l'època tractada en aquesta mostra:

1919

Salvador Dalí

Port Dogué, Cadaqués. Oli sobre tela (horitzontal)

Platja d'Es Llané, Cadaqués. Oli sobre tela (vertical)

1920

Salvador Dalí

Retrat de noia. Pastel

També cal destacar dos retrats en moviment, desconeguts fins ara, que es realitzaren a Figueres el 1914. En aquestes dues fotografies, una d'Anna Maria i l'altra de Salvador, s'hi pot veure ambdós infants fent ganyotes. Tal i com ja s'ha comentat anteriorment, se n'ha realitzat un DVD perquè el públic pugui admirar-les en moviment. La realització d'imatges ha anat a càrrec de Vicenç Asensio, i la música és obra de Pascal Comelade.

Retrats en moviment (1914)

Exposició
ELS VINT PRIMERS ANYS DE SALVADOR DALÍ
CRÒNICA DE RECORDS ÍNTIMS

La Fundació del Museu del Joguet de Catalunya vol expressar el seu agraïment a

Arxiu Eulàlia Bas Dalí
Arxiu Joan Lleonart Bonet Domènech
Arxiu Jordi Cairó
Arxiu Casino Menestral
Arxiu Felip Domènech
Arxiu Josep Fajol
Arxiu Francesc Guillaumet
Arxiu J.M.J.R.
Arxiu Institut Ramon Muntaner
Arxiu Emília Pomés
Arxiu Eduard Puig Vayreda
Arxiu Joan Xirau
Fundació Gala–Salvador Dalí
Centre de Documentació del MJC/F

DVD
Museu del Joguet de Catalunya
Vicenç Asensio
Música: Pascal Comelade

Informació: info@mjc-figueres.net i telèfon 972 504 585